

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.209/2015/10. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Ivancsó Attila ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű és II.rendű felperes neve (címe) II. rendű felpereseknek - a Dr. P. R. jogtanácsos által képviselt alperes neve (címe) alperes ellen - amely perbe az alperes pernyertessége érdekében beavatkoztak a László Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. László György ügyvéd, címe) által képviselt Allianz Hungária Biztosító Zrt. (címe) I. rendű és a Dr. Papp Katalin Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Papp Katalin ügyvéd, címe.) által képviselt **II. rendű beavatkozó neve** (címe) II. rendű beavatkozó - kártérítés megfizetése iránt indított perében az Egri Törvényszék 12.P.20.193/2013/68. számú közbenső ítélete ellen a felperesek által 72. sorszámon, az alperes által 70. és 71. sorszámon benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

k ö z b e n s ő í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét a vagyoni károk iránt előterjesztett keresetet elutasító rész- és a nem vagyoni károk megtérítéséért a kártérítési felelősséget megállapító közbenső ítéletnek tekinti; a részítéleti rendelkezést az I. rendű felperes vonatkozásában megváltoztatja, a II. rendű felperes vonatkozásában hatályon kívül helyezi; a közbenső ítéleti rendelkezést a következő szövegezésbeli pontosítással helybenhagyja. Megállapítja, hogy az alperest teljes kártérítési felelősség terheli néhai **Z. Zs. P.** 2010. augusztus 26-i műtéttel eltávolított jobb felső szemhéj bőrelváltozása elsődleges kórszövettani vizsgálata során a rosszindulatú daganat fel nem ismerése folytán bekövetkezett egészségromlása, majd halála miatt az I. rendű felperest ért vagyoni és nem vagyoni károkért, a II. rendű felperest ért nem vagyoni károkért; valamint az I. rendű felperes által jogutódként érvényesíthető, néhai **Z. Zs. P.**t ért vagyoni és nem vagyoni károkért.

Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül egyetemlegesen az I. és II. rendű felperes részére 20 000 (Húszezer) forint összegű másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a fellebbezéssel egyrészről a felperesek, másrészről az alperes oldalán felmerült további 100 000 (Százezer) - 100 000 (Százezer) forint összegű másodfokú perköltség, továbbá feljegyzésre került 800 000 (Nyolcszázezer) forint fellebbezési illeték.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s :

Az 1968. december 17-én született és 2013. március 9-én elhunyt néhai **Z. Zs. P.**nek az I. rendű felperes a testvére, a II. rendű felperes az édesanyja.

Z. Zs. P.nek 2010. augusztus 26-án az alperesi jogelőd kórház szemészeti szakrendelésén jobb felső szemhéj bőrelváltozása műtéti eltávolítására került sor, amelynek elsődleges kórszövettani vizsgálata a 2010. augusztus 30-i lelet szerint jóindulatú elváltozást, festékes anyajegyet véleményezett. 2011. július 4-én jobb fültőmirigy-duzzanata miatt az alperesi jogelőd kórházban fül-orr-gégészeti ultrahang vizsgálata a felső lebenyben nagyobb (cseresznyényi) duzzanatot mutatott ki. 2011. szeptember 22-én a jobb fültőmirigyet műtéttel részlegesen eltávolították. A műtéti preparátum kórszövettani vizsgálata a fültőmirigy állományában lévő nyirokcsomóban melanóma áttétet mutatott ki, és miután a dermatológiai vizsgálat a bőrön melanómát nem állapított meg, elrendelték a 2010. augusztus 26-án eltávolított bőrelváltozás ismételt kórszövettani vizsgálatát. Az..... Onkológiai Intézet Daganatpatológiai Centruma 2011. október 7-i ismételt vizsgálata a jobb felső szemhéj elváltozása vonatkozásában a bőr rosszindulatú festékes daganatát mutatta ki; a patológus véleménye szerint az eredeti leletező által jóindulatúnak diagnosztizált elváltozás egyértelműen malignitási jeleket hordozó daganatszövetnek felelt meg. Ezt követően a 2011. november 4-én a..... Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrumában elvégzett PET CT vizsgálat a bal tüdőben mellhártyához közel egy 5 mm-es csomót talált, majd a 2012. január 6-i mellkasi és hasi CT vizsgálat tüdőáttétet igazolt.

A 2010. augusztus 30-i, az alperesi jogelőd kórház patológus orvosa által kiadott lelet jóindulatú elváltozást véleményező megállapítása diagnosztikus tévedés volt. Amennyiben a helyes diagnózis felállítására került volna sor, és ez alapján történhetett volna a kezelési protokollban előírt gyakoriságú vizsgálatok elvégzése, a beteg életkilátásai jelentősen növekedtek volna.

A per eredeti felperese, **Z. Zs. P.** keresetében túlélési esélyeinek a téves diagnózis miatti jelentős csökkenése folytán kérte az alperes kötelezését jövedelemveszteség okán vagyoni kár címén 24 222 000 Ft tőke; személyiségi jogainak sérelme okán nem vagyoni kár címén 10 000 000 Ft tőke, valamint a tőke után 2010. szeptember 2. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatai és a perköltség megfizetésére.

A per folyamatban léte alatt 2013. január 4. napján **Z. Zs. P.** végrendeletet tett, amelyben élettársi viszonya alatt született kk. **Z. Z. O-ra** hagyta - az I. rendű felperes haszonélvezeti jogával terhelt - ingatlanjai tulajdonjogát, továbbá az I. rendű felperesre hagyta ingóságai tulajdonjogát, egyben a perben érvényesített kereseti igényeit; míg 2013. február 20. napján a perben érvényesített teljes követelését az I. rendű felperesre engedményezte.

Z. Zs. P. 2013. március 9. napján elhunyt. **Dr. Sz. Zs.** egri közjegyző a ügyszámú hagyatékátadó végzése szerint ingatlan hagyatékát - az I. rendű felperes javára alapított

holtig tartó haszonélvezeti joggal, valamint, többek között, az I. rendű felperes által bejelentett, számlával igazolt 261 045 Ft összegű temetési és kegyeleti költség, 67 980 Ft összegű halotti tor, 228 000 Ft összegű **M** intézeti elhelyezés és 48 000 Ft összegű betegszállítási díj költségeit is magában foglaló hagyatéki hitelezői igényekkel terhelt - végrendeleti öröklés jogcímén teljes hatállyal átadta kk. **Z. Z. O.** - akire vonatkozóan élettársa 2013. szeptember 16. napján kelt apaság vélemét megdöntő nyilatkozatában bejelentette a közjegyző részére, hogy nem az elhunytól származik - részére.

Az elsőfokú bíróság 12.P.20.118/20112/51. számú végzésével megállapította az eljárás félbeszakadását, majd 12.P.20.118/2012/57. számú végzésével az I. és II. rendű felperes perbelépését felperesi jogutódként engedélyezte.

Módosított keresetükben az előző károkozó magatartásra hivatkozva az *I. rendű felperes saját jogán (hozzátartozói) nem vagyoni kártérítés* címén 1 000 000 Ft és 2013. március 9. napjától járó törvényes késedelmi kamatai, *saját jogán vagyoni kártérítés* címén - az általa kifizetett temetési és kegyeleti költség, halotti tor, **M** intézeti elhelyezés és betegszállítási díj költsége alapján - 600 000 Ft, míg *jogutódként nem vagyoni kár* címén 10 000 000 Ft, *jogutódként vagyoni kár* címén - elmaradt jövedelem alapján - 9 400 000 Ft és ezek után 2010. szeptember 2. napjától járó törvényes késedelmi kamatai; a *II. rendű felperes saját jogán nem vagyoni kártérítés* címén 4 000 000 Ft és 2013. március 9. napjától járó törvényes késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az I-II. rendű felperések perköltség igényt is előterjesztettek.

Az alperes és az alperesi beavatkozók a kártérítési felelősség feltételeinek a hiányára hivatkozva a kereset elutasítását, az I-II. rendű felperések perköltségükben marasztalását kérték.

Az elsőfokú bíróság 68. sorszámú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes kártérítő felelősséggel tartozik az I. és II. rendű felperes jogelődjének, néhai **Z. Zs-nak** 2013. március hó 9. napján bekövetkezett halálával összefüggésben az I. és II. rendű felpereseket ért nem vagyoni károkért. Megállapította továbbá, hogy az alperesnek, néhai **Z. Zs-nak** 2013. március 9. napján bekövetkezett halálával összefüggésben az I-II. rendű felpereseket ért vagyoni károkért nem áll fenn kártérítési felelőssége.

A közbenső ítélet indokolása szerint az I. rendű felperes a követelés érvényesítésére azért jogosult, mert **Z. Zs.** a perben érvényesített követelését rá engedményezte, a II. rendű felperes pedig mint hozzátartozó, a halálra visszavezethető személyi hátrány formájában megjelenő kárigényét saját jogon is érvényesíthette.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy mivel **Z. Zs.** az alperes által nyújtott egészségügyi szolgáltatás során hunyt el, ezért az alperest terhelte a bizonyítási teher abban a vonatkozásban, hogy az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. §-a (3) bekezdése alapján a felperesek jogelődjének gyógykezelése során az elvárható mértékű gondosságot tanúsította, valamint a szakmai és etikai szabályok illetve irányelvek betartásával járt el, és az elvárható gondosság mellett nyújtott egészségügyi szolgáltatás teljesítése ellenére következett be a halál. A 2010. szeptemberi szövettani vizsgálattal

összefüggésben indult büntetőügyben készített igazságügyi orvos-szakértői vélemény, valamint a perben kirendelt szakértői intézet orvos-szakértői véleménye és a szakvéleményt készítő orvos-szakértő tárgyaláson történő meghallgatásai alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperesek jogelődjének jobb felső szemhéján keletkezett elváltozás kórszövettani vizsgálata során a szakorvos tévesen jóindulatú elváltozást lelelt. Ugyanakkor nem állapítható meg az, hogy biztosan más lett volna a kórlefolyás és megelőzhető lett volna az időközben kialakult áttétképződés helyes diagnózis, helyes leleltetés esetén. A beteg túlélési esélyei ezáltal csökkentek, ugyanis a téves diagnózis folytán a szükséges kezelések megkezdésére csak egy év elteltével kerülhetett sor, amikor nála már áttétek is jelentkeztek. Mindezek miatt megállapította, hogy az alperes kárfelelőssége néhai **Z. Zs.** életben maradási esélyeinek csökkenése miatt az I. és II. rendű felpereseket ezáltal elszenvedett hátrányok kompenzálására alkalmas nem vagyoni károk megtérítéséért fennáll; mivel azonban a téves diagnózis és **Z. Zs.** későbbi halála között kétséget kizáróan nem bizonyítható az okozati összefüggés, ezért az alperes a halálával összefüggésben vagyoni károk megtérítésére nem kötelezhető, így ebben a részben nem állapította meg a felelősséget.

Az elsőfokú közbelső ítélettel szemben a felperesek és az alperes terjesztettek elő fellebbezést.

A felperesek a fellebbezésükben kérték elsődlegesen a közbelső ítélet megváltoztatását és az alperes felelősségének a megállapítását az I. rendű felpereseket ért vagyoni károkért is, másodlagosan a közbelső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását. Hangsúlyozták, hogy az elsőfokú bíróság álláspontját alapvetően a szakvéleményt készítő **Dr. F. B.** orvos-szakértő véleményére alapította, aki korábban évekig dolgozott az alperesi kórházban, ezért tőle nem volt elvárható elfogulatlan vélemény. Néhai **Z. Zs-nak** a kóros elváltozás időben észlelése esetén lett volna esélye arra, hogy a betegséget túlélje; a pert még életében megindította, és valamennyi követelését - így a vagyoni kár iránti követelését is - engedményezte az I. rendű felperesre, aki ebből az okból is jogosult volt kártérítési igényt érvényesíteni.

Az alperes a fellebbezésében kérte elsődlegesen a közbelső ítélet megváltoztatását, a kereset teljes elutasítását, másodlagosan a közbelső ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára kötelezését. Előadta, hogy az országos, legmagasabb szintű ellátó hely patológusai célzott vizsgálatok révén, az áttét tényének ismeretében, azaz utólagos okossággal jutottak arra a megállapításra, hogy rosszindulatú volt a daganat. Az alperesi patológus a szakmai és etikai szabályok és irányelvek betartásával járt el, diagnosztikus tévedése véltlen volt, csak akkor lett volna tőle elvárható részletesebb feldolgozás készítése, ha abban az időben nem lett volna számára egyértelmű, hogy a daganat jó- vagy rosszindulatú. A perbeli adatokból pedig nem lehet megállapítani, hogy az első vizsgálatkor volt-e már áttét, mint ahogy azt sem, hogy a rosszindulatú daganat korábbi felismerése esetén a kórlefolyás bizonyosan más lett volna. Hangsúlyozta továbbá, hogy a közreműködő patológus szakorvosi tevékenységét közreműködői szerződéssel, az alperesi II. rendű beavatkozó betéti társaság

tagjaként végezte, ezért az alkalmazottra irányadó kártérítési felelősségi szabály nem alkalmazható.

Mind a felperes, mind az alperes az ellenérdekű fél által érintett részben a közbenső ítélet helybenhagyását kérték.

Az alperesi beavatkozók fellebbezést nem terjesztettek elő.

Az ítélet tábla az alperesi fellebbezést alaptalannak, a felperesi fellebbezést alaposnak találta a következők szerint:

A Pp. 221. §-ának (1) bekezdése szerint az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, hivatkozni kell azokra a jogszabályokra, amelyekben a bíróság ítélete alapszik. Meg kell röviden említeni azokat a körülményeket, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, végül utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

Az első fokú közbenső ítélet az előző jogszabályi feltételeknek csak részben felelt meg. A történeti tényállásnak szükségszerűen el kell különülnie a pertörténettől, a bizonyítékok mérlegelésénél irányadó körülmények számbavételétől, valamint a jogszabályi hivatkozástól. A kereset jogalapjának elbírálása szempontjából irányadó tényállás **Z. Zs.** 2010. augusztus 26-i jobb felső szemhéj bőrdaganat eltávolításával, az ezt követő kórszövettani lelet véleményével, a 2011. szeptemberi jobb fültőmirigy részleges kiirtás műtétjével, a műtési anyag kórszövettani vizsgálatával, majd a jobb felső szemhéjről eltávolított elváltozás kórszövettani újraértékelésével, a betegsége alakulásával, majd elhalálozásával; további az igényt érvényesítő I. és II. rendű felperesek saját jogon és jogutódként előterjesztett követeléseik alapjával kapcsolatban volt releváns. Ehhez képest az első fokú közbenső ítélet indokolásának szerkezete az volt, hogy a tényállást, a pertörténetet, a bizonyítékok értékelését, a jogszabályi hivatkozásokat egymástól nem elkülönítve, ömlesztve adta elő, mely a jogorvoslathoz fűződő jog sérelmének veszélyeztetésével nehezen átláthatóvá tette, hogy az elsőfokú bíróság a jogalapról döntés tekintetében milyen körülményeket vett irányadónak, azokból következően miért találta részben alaposnak, részben alaptalannak a felperesek vagyoni és nem vagyoni kár iránti követelését.

A fenti hiányosságok azonban nem indokolták az első fokú közbenső ítélet ebből az okból hatályon kívül helyezését, mivel a másodfokú bíróság az előző hiányosságokat ki tudta küszöbölni azzal, hogy a jogerős ítélet indokolását a Pp. 221.§-ának (1) bekezdése szerint foglalta írásba, amely során a releváns tényállást, valamint a jogerős ítélet álláspontjához igazodóan az alapul vett jogszabályokat, a bizonyítékok mérlegelésénél irányadó körülményeket adta elő.

Az elsőfokú bíróság a közbenső ítéletével állapította meg az alperes kártérítési felelősségét az I. és II. rendű felpereseket ért nem vagyoni károkért, valamint az alperes kártérítési

felelősségének fenn nem állását állapította meg az I. és II. rendű felpereseket ért vagyoni károkért.

A Pp. 213. §-ának (3) bekezdése szerint ha a keresettel érvényesített jog fennállása és a felperest ennek alapján megillető követelés összege tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását ítélettel előzetesen is megállapíthatja (közbenső ítélet).

A közbenső ítélet meghozatalának tehát csak a keresettel érvényesített jog *fennállása* tekintetében van helye. A kártérítési perben ennek megfelelően a bíróság közbenső ítélettel állapíthatja meg a károkozó teljes vagy részleges kártérítési felelősségét a károsultak meghatározott vagyoni és nem vagyoni kárainak a megtérítéséért. Amennyiben a jogalap megállapításra kerül, a követelés mennyisége tekintetében a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után folytatható a per, amely eredményeképpen a követelés összecszerúságát elbíráló (végleges) ítélet kerül meghozatalra. Nincs azonban jogszabályi lehetőség a jog *fenn nem állásának* közbenső ítélettel történő előzetes megállapítására, a jogalap hiánya - így a kártérítési felelősség feltételeinek a hiánya - ugyanis azt eredményezi, hogy a kereset nem alapos, értelemszerűen a követelés mennyiségére a pert nem kell folytatni, ezért ha a jogalap részleges hiányát állapítja meg a bíróság, ebben a vonatkozásban elutasító végleges ítélettel - a kereset egy részéről pedig részítélettel - dönt. Az elsőfokú bíróság álláspontjának helyessége esetén tehát rész- és közbenső ítélettel kellett volna döntenie; részítélettel a vagyoni károk iránt előterjesztett keresetet elutasító rendelkezés, míg közbenső ítélettel a nem vagyoni károkért a felelősséget megállapító rendelkezés tekintetében. Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét az előzőek alapján az ítélőtábla a vagyoni károk iránt előterjesztett keresetet elutasító részítéletnek és a nem vagyoni károk megtérítéséért a kártérítési felelősséget megállapító közbenső ítéletnek tekintette, és a károk megtérítéséért fennálló felelősség tekintetében teljes körűen felülbírálta.

A részítéletet érintő fellebbezést érdemben csak az I. rendű felperes vonatkozásában kellett elbírálni, mivel az elsőfokú bíróság a Pp. 215. §-ának a kérelemhez kötöttséget meghatározó rendelkezésébe ütközően annak ellenére rendelkezett a II. rendű felperest ért vagyoni károkért fennálló felelősség jogalapjáról, hogy a II. rendű felperes a módosított kereset szerint saját jogán csak nem vagyoni kártérítési keresetet terjesztett elő, ezért a részítéleti rendelkezést az ítélőtábla a II. rendű felperes vonatkozásában a Pp. 251. §-ának (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte.

Helyesen hivatkozott a fellebbezésében az alperes arra, hogy a 2014. március 14. napjáig hatályos Ptk. (a továbbiakban: Ptk.) 348. §-ának (1) bekezdése azért nem alkalmazható, mert a téves diagnózist adó szakorvos az alperesi jogelőddel közreműködői szerződésben álló II. rendű alperesi beavatkozó betéti társaság vállalkozójaként látta el a tevékenységét; mindennek azonban a felelősség jogalapja tekintetében jelentősége nem volt. A Ptk. 350. §-ának (2) bekezdése állandó jellegű megbízási viszony esetében, továbbá ha a megbízó és a megbízott egyaránt gazdálkodó szervezet - a közreműködői szerződés alapján mindkét esetkör feltételei megvalósultak - a bíróság részére lehetővé teszi a károsult és a megbízó viszonyában az alkalmazottak károkozásáért való felelősség szabályainak az alkalmazását. Az egészségügyi szolgáltató kártérítési pereiben a bíróságok az alkalmazott károkozásáért való felelősség szabályait ezen az alapon kivétel nélkül irányadónak tekintik, különös

figyelemmel arra, hogy a megbízott az egészségügyi szolgáltató által biztosított technikai feltételek mellett, jellemzően az egészségügyi szolgáltató eszközeivel és annak érdekében közreműködő személyekkel együtt látja el a tevékenységét.

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdéséből és az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. §-ának (3) bekezdéséből következően az egészségügyi szolgáltató kártérítési felelőssége megállapításának a feltételei: 1./ a kár bekövetkezése, 2./ jogellenes károkozó magatartás, 3./ felróható károkozó magatartás, 4./ okozati összefüggés a kár bekövetkezése és a károkozó magatartás között.

A kereset jogalapjának az elbírálása körében csak a *kár* bekövetkezésének elvi lehetőségét kell megállapítani; míg a *jogellenesség* azt kizáró okok fennállásának hiányában külön nem vizsgálendő, mivel a deliktuális kártérítési felelősség általános szabálya, hogy minden károkozás jogellenes és tilos, kivéve, ha a károkozást külön jogszabályi rendelkezés - így szükséghelyzet, a károsult beleegyezése, jogtalan támadás elhárítása esetén - megengedi.

Az egészségügyi szolgáltató kártérítési pereiben irányadó bírói gyakorlat szerint a károsult az *okozati összefüggés* tekintetében eleget tesz a bizonyítási kötelezettségének azzal, ha azt bizonyítja, hogy a kár az egészségügyi ellátása során következett be. Az „ellátása során” jelenthet térbeli, de időbeli egybeesést is. A perbeli esetben az okozati összefüggés egyértelműen bizonyított, mivel **Z. Zs.** egészségromlása, amely utóbb a halálát is kiváltotta, észlelhetően az alperesi jogelőd kórház 2010. augusztus 26. napi jobb felső szemhéj bőrelváltozás miatti beavatkozása és a rosszindulatú daganat 2011. október 7. napi felismerése között alakult ki, a felpereseket az okozatosság körében további bizonyítási kötelezettség nem terhelte.

A kártérítési felelősség további feltételének, a *felróhatóság* megítélésének a tekintetében azt kellett eldönteni, hogy terheli-e felelősség az alperest azért, mert a jobb felső szemhéj bőrdaganat eltávolítása után végzett kórszövettani vizsgálat a helyes diagnózist nem állapította meg, és ezért nem kerülhetett sor célzottan a szükséges vizsgálatok elvégzésére, amely által esély lett volna az egészségromlás, a későbbi halál megelőzésére.

Helyesen terhelte az elsőfokú bíróság az alperesre annak a bizonyítását, hogy **Z. Zs.** gyógykezelése során az *elvárható* mértékű gondosságot tanúsította.

Az ítéletábra a perben előterjesztett szakvéleményt aggálytalannak, hiánytalannak, a bizonyított tényekkel ellentétben nem állónak találta, a szakértő az észrevételekre részletes és szakmailag kifogástalan előadásokat tett, a Pp. 182. §-ának (3) bekezdése szerint a szakvélemény további kiegészítésének vagy másik szakértő kirendelésének a törvényes feltételei nem álltak fenn.

Hangsúlyozza az ítéletábra, hogy a jobb felső szemhéj bőrdaganat eltávolítása utáni kórszövettani vizsgálat diagnózisán kívül - így a beavatkozások indokoltsága, szakszerűsége, a betegség kezelése tekintetében - az alperes oldaláról a gondossági követelmény megsértése fel sem merült.

Az, hogy a helyes diagnózist időben sikerül-e felállítani, alapvetően meghatározza a beteg további kezelését és ezen keresztül a gyógyulási vagy túlélési esélyeit. A diagnózis felállítása során elkövetett tévedés, hiba azonban önmagában nem alapozza meg a kártérítési felelősséget, csak abban az esetben, ha a diagnózis felállítása során az orvos nem úgy járt el, ahogy az a bíróság által alkalmazott gondossági mérce szerint elvárható. A diagnosztikus tévedés esetében a bíróságnak a diagnózis felállításához vezető folyamatot kell vizsgálnia. Amennyiben az egészségügyi szolgáltató minden, a gondossági mércének megfelelő vizsgálatot elvégez, a kezelést a szakmai elvárásoknak megfelelően folytatja le a helyes diagnózis felállítása érdekében, ám a beteget téves diagnózis alapján kezelik, úgy a felelősség alól mentesülhet.

A szerződésen kívül okozott károkért való felelősségi rendszer kimentési alapú, tehát nem a károsultak kell bizonyítani a megfelelő gondossággal való eljárást, hanem a károkozót terheli annak bizonyítása, hogy a kár bekövetkezése, elhárítása érdekében úgy járt-e el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható.

Az igazságügyi orvos-szakértő meghallgatása során kifejezetten hangsúlyozta (12.P.20.193/2013/29. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldal, második bekezdés), hogy nem áll egyértelmű adat rendelkezésre arról, hogy mi okozta a téves diagnózist, ez lehet részben figyelmetlenség vagy túlterheltség is. A diagnózist felállító kezelőorvos tanúkénti meghallgatására időközben bekövetkezett halála miatt nem kerülhetett sor; figyelemmel az orvos-szakértői vélemény a diagnosztikus tévedés okát nem feltáró álláspontjára, az alperesnek a felelősség alóli kimentése ezért már önmagában a bizonyítatlanság folytán sem vezethetett eredményre. Kétségtelen, hogy a szakértő a további elvárható intézkedéseket attól tette függővé, hogy a kezelőorvosban a diagnózis egyértelműsége tekintetében akár a legkisebb gyanú felmerült; a kimentés körében a bizonyítatlanság következményei azonban nem eredményezhették annak a megállapítását - mivel ilyen perbeli adat nincs, és ennek a bizonyítása a károkozónak állított alperes kötelezettsége lett volna -, hogy a rendelkezésre álló adatok mellett, különös tekintettel a későbbi újraértékelés eredményére, a diagnózis megállapításai egyértelműek, kétséget nem ébresztőek voltak. Ezzel szemben a diagnosztikus tévedés az alperes részéről eljáró kezelőorvosnak felróható volt. Mulasztás terhelte azért, mert a vizsgálatkérő lapon előzményi adatok részletezésének hiánya miatt a helyes diagnózis megállapításához szükséges adatok hiányosak voltak, és nem tett meg mindent a szükséges információk beszerzésére (29. sorszámú jegyzőkönyv 6. oldal, harmadik bekezdés). Tekintettel arra, hogy elváltozás jóindulatúnak vagy rosszindulatúnak véleményezése a következmények szempontjából kiemelkedő jelentőségű, akkor járt volna el elvárhatóan, ha a metszettel összefüggésben részletesebb feldolgozást készít, vagy a bizonytalanság miatt másik patológus véleményét is kikéri, vagy bőrgyógyászati, onko-dermatológiai vizsgálat eredményeit bevárja.

A szakértői bizonyítás ugyan kis valószínűséggel, de reális esélyét adta annak, hogy az időben történő felismerés és az ehhez igazodóan szükséges vizsgálatok elvégzése mellett a beteg gyógyulási esélyei növekedtek volna, egyértelműen úgy foglalt állást, hogy a téves diagnózis az életkilátásait csökkentette.

A gyógyulási és életben maradási esély elvesztésének vizsgálata nem az okozatossági összefüggés, hanem a felróhatóság körébe tartozik. Az esély elvesztésénél a károkozót terhelő olyan, a gondos magatartás követelményét sértő tevékenység vagy mulasztás értékelhető, amelynek van oksági kapcsolata az eredménnyel, az adott esetben az egészségkárosodás mértékének csökkenésével vagy elmaradásával, valamint a halál elmaradásával. A felróhatóság körében pedig abból kell kiindulni, hogy a gyógyulásra való esély érték, amely a kezelés alatt álló személyhez kötődik, így személyhez fűződő védett jog, amelynek az elvesztése vagy csökkenése a kár, és így a kártérítési felelősség alapja. A gyógyulásra való esély elvesztése teljes bizonyossággal nem mondható ki, ám amennyiben az egészségügyi szolgáltató az elvárható gondosságot nem tanúsította, csak akkor mentesülhet a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy a tőle elvárható gondosság tanúsítása ellenére nem lett volna esély az egészségkárosodás teljes vagy részleges elkerülésére, a halál elmaradására. Ha valószínűsíthető, hogy az időben történő felismerés és beavatkozás mellett akár minimális, de reális esély lett volna a hátrányos következmények elkerülésére, akkor az alperes kártérítési felelőssége megállapítható.

Az ítélet tábla nem osztotta az elsőfokú bíróságnak - az alperes által hivatkozott Szegedi Ítélet tábla Pf.II.20.658/2013/3. számú ítéletében is elfogadott - azon álláspontját, hogy a gyógyulási esély csökkentése miatt meg kell különböztetni a nem vagyoni és a vagyoni károkat azért, mert a felelősség kizárólag az életben maradási esélyek csökkenése miatt állapítható meg, amelynek kompenzálása nem vagyoni kártérítés, míg a halál (egészségromlás) és a károkozó magatartás közötti okozati összefüggés bizonyítatlansága miatt a károkozó a vagyoni károk megtérítésére nem kötelezhető. Ezzel szemben a gyógyulási esély csökkenése, elvétele a felhívott bírói gyakorlatnak megfelelően - kizárólag az orvosi kártérítési perekben - mint *kár* elfogadott, annak százalékos valószínűsége nélkül. Ebből következően a gyógyulási esély csökkenése, elvétele a teljes kártérítési felelősséget alapozza meg *mind a nem vagyoni, mind a vagyoni károk részében*. A reális gyógyulási esély bármilyen mértékű elvétele a bírói gyakorlat által elismert kár, amely az esély százalékos mértékétől függetlenül *a teljes* kártérítési felelősséget alapozza meg.

A módosított kereset szerint az I. rendű felperes saját jogán (hozzátartozói) nem vagyoni kártérítést és vagyoni kártérítést, jogutódként **Z. Zs.** által a perben előterjesztett nem vagyoni kártérítést és vagyoni kártérítést, míg a II. rendű felperes saját jogán (hozzátartozói) nem vagyoni kártérítést érvényesített.

A régi Ptk. hatálya alatt a nem vagyoni kártérítés az érintett személyét ért immateriális sérelmek kompenzálásának szubjektív jogkövetkezménye volt, ezzel együtt a jogalkalmazás kialakította a hozzátartozói nem vagyoni kártérítés intézményét azzal, hogy elismerte, mely szerint a hozzátartozó halála következtében a túlélő személyiségi jogai is olyan sérelmeket szenvedhetnek, amelyek kártérítési szankció megítélését indokolják. A Fővárosi Ítélet tábla Polgári Kollégiuma 2008. április 28. napi ülésén elfogadott előterjesztése a hozzátartozói nem vagyoni kártérítés lényegét a család egyes funkcióinak kiesésében határozta meg, amely mértéke tekintetében azt kell vizsgálni, hogy az igényt megalapozó káresemény (halál) milyen hatással volt a kárt magában foglaló család funkcióinak alakulására, mely funkció és milyen mértékben esett ki, valamint ez milyen változásokat idézett elő a jogosult életvitelében, életminőségében, életének jövőbeni

lehetőségei körében, érzelmi és lelki életének fejlődésében, személyiségének önmegvalósításában. Mind az I., mind a II. rendű felperes az elhunyt hozzátartozói, ezért törvényes örökös minőségüktől függetlenül *saját jogukon* a tágabb értelemben vett családban élés jogának a sérelmére alapítottan jogosultak nem vagyoni kártérítési igény előterjesztésére.

A perben érvényesített valamennyi - vagyoni és nem vagyoni kár iránti - követelését **Z. Zs.** először 2013. január 4. napján végrendeletével az I. rendű felperesre hagyta, majd ugyanezeket a követeléseket 2013. február 20. napján szerződéssel az I. rendű felperesre engedményezte, aki ezek alapján mint jogutód érvényesített vagyoni és nem vagyoni károkat.

A végrendelet halál esetére szóló jognyilatkozat, míg az engedményezés élők közötti jogügylet. Mivel **Z. Zs.** ezt követően még a per folyamatban léte alatt elhunyt, vizsgálni kellett, hogy a végrendelet és az engedményezés mennyiben hatott ki az I. rendű felperes vagyoni kár és nem vagyoni kár címén érvényesített kereseti igényeire.

A végrendelet hatályosulásához az örökhagyó halála szükséges, ebből következően időben először az engedményezés joghatásai álltak be.

A Ptk. 328. §-ának (1) bekezdése szerint a jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja (engedményezés). A jogszabályhely (2) bekezdése szerint *nem lehet engedményezni* a jogosult *személyéhez kötött*, valamint azokat a követeléseket, amelyek engedményezését jogszabály kizárja. A Ptk. 329. §-ának (1) bekezdése szerint az engedményezéssel az engedményes a régi jogosult helyébe lép, és átszállnak rá a követelést biztosító zálogjogból és kezességből eredő jogok is.

A perbeli követelés engedményezése folytán az I. rendű felperes a keresetet eredetileg előterjesztő **Z. Zs.** jogutódává vált a perbeli követelések tekintetében. Mivel az engedményezést a felek felfüggesztő feltételhez nem kötötték, ezért annak hatálya a szerződés megkötésével beállt, tehát ezt követően a kereseti követelés érvényesítésére, függetlenül az utóbb bekövetkezett halálesettől és az arra tekintettel érvényesíthető végrendelettől, kizárólag az I. rendű felperes volt jogosult. Nem érinti az engedményezéssel történő rendelkezés érvényességét az a körülmény, hogy arról az alperes csak az engedményező halála után szerzett tudomást, mivel az engedményezési szerződés a régi és az új jogosult (az engedményező és az engedményes) szerződése, annak érvényességéhez a kötelezett beleegyezése nem szükséges, ebből következően az engedményes azt követően már nem rendelkezhet a követeléssel, hogy azt engedményezte; a kötelezett értesítésének a Ptk. 328. §-ának (4) bekezdése alapján csak annyiban van jelentősége, hogy annak megtörténte előtt a kötelezett megtagadhatja az engedményes irányában való teljesítést.

A polgári anyagi jogszabályok a tisztán vagyoni alapú vagyoni károk érvényesítése tekintetében az engedményezés főszabálya alóli kivételt nem tartalmaztak, tehát nem volt akadálya a vagyoni károk érvényes engedményezésének, így az elmaradt jövedelem

folytán az eredetileg **Z. Zs.** által a perben előterjesztett vagyoni kárigények érvényesítésére az engedményezéstől kezdődően az I. rendű felperes jogosulttá vált.

A Ptk. 85. §-ának (1) bekezdése szerint a személyhez fűződő jogokat csak személyesen lehet érvényesíteni.

Ebből következően, mivel a nem vagyoni kártérítési igény a régi Ptk. hatálya alatt a személyhez fűződő jog megsértésének a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontján nyugvó szankciós igénye volt, a nem vagyoni kártérítési követelés csak a személyiségi jogában megsértett károsult érvényesíthette személyesen. Ha az igényt érvényesítő jogosult halálára a perindítást megelőzően kerül sor, úgy a vagyoni jogutódok a perindításra nem jogosultak, az igény a károsult halálával elenyészik.

Mindezek alapján a bírói gyakorlat következetesen elzárkózott attól, hogy a jogosult által a peres igényérvényesítés stádiumába juttatott nem vagyoni kártérítési követelés engedményezhetőségét elismerje. Ebben a részben az örökléssel történő jogátzállást megalapozó vagyoni megközelítés nem érvényesülhet, és az engedményes perbelépése nem engedélyezhető azon az alapon, hogy a nem vagyoni kártérítés a jogosult személyéhez kötött követelés, amely vonatkozásában életében a nem személyes igényérvényesítés jogát eredményező engedményezés kizárt (BH 2000.197, BH 1998.379, BDT 2006.1463).

Az előzőekben hivatkozott jogalkalmazói értelmezés szerint az I. rendű felperes engedményezésen alapuló jogutódlás címén csak a vagyoni károk iránti követelést érvényesíthette, a nem vagyoni károk iránti követelés érvényesítése ezen az alapon kizárt.

Az érvényes engedményezésből eredően a végrendelet már nem érinthette az I. rendű felperes részére átszállt, az eredetileg az elhunytat megillető peresített vagyoni kárigényt.

A végrendeletben azonban **Z. Zs.** ismételten rendelkezett a perben általa érvényesített nem vagyoni kártérítés iránti keresetről is.

A bírói gyakorlat a peresített stádiumba jutott nem vagyoni kárigényeknek az öröklés és az engedményezés vonatkozásában való jogutódlását eltérően értékeli. Az anyagi jogi jogutódlás és a személyes igényérvényesítés elve alóli kivételként a töretlen bírói gyakorlat szerint (BH 1996.639, BH 1999.363, EBH 2004.1022) ha a nem vagyoni kártérítés jogosultja a pert már megindította, majd a per alatt meghal, nincs akadálya annak, hogy jogutódja a perbe belépjen, és ő igényelje a jogelőd haláláig eltelt időre járó nem vagyoni kártérítési összeget. Az eseti döntésekben megjelenő indokolás szerint a már perbeli igényérvényesítés stádiumába jutott nem vagyoni kártérítési igény olyan vagyoni jellegű jog, amelyre az öröklés hatálya kiterjed, az a hagyatékot gyarapítja, ezért annak érvényesítésére az örökös, mint jogutód jogosult olyan mértékben, mint ahogy az az örökhagyót a haláláig megillette volna.

Az I. rendű felperes az érvényes engedményezés folytán az elhunyt által a perben érvényesített vagyoni kártérítés iránti igény, míg az érvényes végrendelet folytán az

elhunyt által a perben érvényesített nem vagyoni kártérítés iránti igény jogosultjává vált. A saját jogon előterjeszthető vagyoni és nem vagyoni károk érvényesítésének pedig jogszabályi akadálya nincs.

Mindezek alapján az alperes teljes kártérítési felelőssége a fentiekben kifejtettek szerint az I. rendű felperes saját jogon érvényesített vagyoni és (hozzátartozói) nem vagyoni kárai, az engedményezési szerződés alapján jogutódként érvényesített vagyoni károk, a végrendelet alapján jogutódként érvényesített nem vagyoni károk; valamint a II. rendű felperest saját jogon érvényesített hozzátartozói nem vagyoni kárai megtérítéséért áll fenn, ezért az ítéltábla a kereseti követelés jogalapját ehhez igazodóan határozta meg.

Az ítéltábla a fentiek szerint az elsőfokú bíróság - a közbenső ítélet meghozatala feltételeinek téves első fokú alkalmazása miatt - rész- és közbenső ítéletének a vagyoni károk iránti keresetet elutasítónak tekintett részítéleti rendelkezését az I. rendű felperes vonatkozásában a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján megváltoztatta, a II. rendű felperes vonatkozásában a Pp. 251. §-ának (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és az alperes felelősségét az I. rendű felperes által érvényesített vagyoni károk megtérítéséért is megállapította, míg a nem vagyoni károkért a felelősséget helytállóan megállapító közbenső ítéleti rendelkezést szövegezésében pontosította.

A vagyoni károk iránti keresetet elutasító részítéleti rendelkezés tekintetében a felperesek fellebbezése eredményes volt, azonban a kár összegszerűségének a meghatározása végett a per folyamatban maradt, ezért az ítéltábla „a perköltségről való rendelkezésről a fellebbezési és felülvizsgálati eljárásban, ha a bíróság az ügyben részítélettel vagy közbenső ítélettel határoz” címmel kiadott 4/2009. (XII.14.) PK vélemény II/3. pontjára figyelemmel a felek oldalán felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja, (5) és (6) bekezdései alapján indokolt másodfokú perköltség és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. §-ának (1) bekezdése alapján meghatározott összegű feljegyzett fellebbezési illeték összegét csupán megállapította, annak viseléséről az elsőfokú bíróság fog dönteni az eljárást befejező határozatában.

A közbenső ítéleti rendelkezés vonatkozásában az alperes fellebbezése eredménytelen volt, ezért a fenti PK vélemény II/1. pontjára figyelemmel a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelezte az ítéltábla az alperest a felpereseknek a felhívott rendelet 3. §-a (3), (5) és (6) bekezdései alapján indokolt másodfokú jogi képviselői munkadíj mint perköltség megfizetésére. A le nem rótt, az Itv. 39. §-a (3) bekezdésének c) pontja és 46. §-ának (1) bekezdése szerinti 48 000 Ft összegű fellebbezési illeték az alperes személyes illetékmentességére tekintettel a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam terhén maradt.

A másodfokú eljárásban a beavatkozók nem tettek nyilatkozatot, érdemi jogi képviselői tevékenység hiányában az ítéltábla mellőzte a beavatkozók részéről felmerülő perköltségben rendelkezést.

A másodfokú perköltség vonatkozásában a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapult.

Debrecen, 2015. október 15.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró,
Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő